

**КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ЉУДСКА
И МАЊИНСКА ПРАВА**

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О РАДУ

ЈАНУАР 2015

САДРЖАЈ

I. ЉУДСКА ПРАВА

1.1. Извештавање о примени основних међународних уговора о људским правима

1.1.1. Други периодични извештај о примени Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима

1.1.2. Други периодични извештај о примени Међународног пакта о грађанским и политичким правима

1.1.3. Други и трећи периодични извештај о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена

1.1.4. Други периодични извештај о примени Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака

1.1.5. Иницијални извештај о спровођењу Међународне конвенције за заштиту свих лица од присилних нестанака

1.1.6. Други и трећи периодични извештај о примени Конвенције о правима детета

1.1.7. Иницијални извештај о примени Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације

1.1.8. Други и трећи периодични извештај о примени Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације

1.1.9. Иницијални извештај о примени Конвенције о правима особа са инвалидитетом

1.2. Национални механизам за праћење спровођења препорука међународних тела из области заштите људских права

1.3. Специјалне процедуре Уједињених нација

1.4. Стратешка документа

1.4.1. Стратегија превенције и заштите од дискриминације и акциони план за њену примену

1.5. Сарадња са Уједињеним нацијама

1.5.1. Тим УН који прати стање људских права у поплавленим подручјима

1.5.2. Радна група УН за присилне нестанке

1.5.3. UNDAF

1.6. Сарадња са Европском унијом

1.7. Сарадња са Организацијом за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС) и Саветом Европе (СЕ)

1.8. ЛГБТ

1.9. Остваривање алиментационих потраживања из иностранства применом Конвенције УН (Њујорк, 20. јун 1956. године)

II. ПРАВА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

2.1. Извештавање о примени уговора Савета Европе о мањинским правима

2.1.1. Трећи периодични извештај о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина

2.1.2. Трећи периодични извештај о примени Европске повеље о регионалним или мањинским језицима

2.2. Билатерални споразуми о заштити националних мањина са суседним земљама

2.3. Прописи

2.3.1. Иницијатива за замену чланова Савета за националне мањине

2.4. Анализе

2.4.1. Информација о недостајућим уџбеницима за наставу на матерњем језику националних мањина за основно и средње образовање за школску 2013/2014. Годину

2.5. Унапређење положаја припадника ромске националне мањине

2.5.1. Прописи и стратешка документа

2.5.1.1. Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома

2.5.1.2. Рад на изради Стратегије за унапређивање положаја Рома 2015-2025

- 2.5.1.3. Правилник о примени мера афирмативне акције
- 2.5.2. Мере афирмативне акције у образовању ромске деце
- 2.5.3. Учешће у раду Ad hoc Комитета експерата за питања Рома (САНРОМ)Савета Европе
- 2.5.4. Декада инклузије Рома
- 2.5.5. Миграције

III. ПРОЈЕКТНЕ АКТИВНОСТИ КАНЦЕЛАРИЈЕ

3.1. Конкурси за удружења Канцеларије за људска и мањинска права из буџета Републике Србије

- 3.1.1. Конкурс за пројекте удружења ради унапређења положаја и статуса Рома у Републици Србији
- 3.1.2. Подршка организацијама цивилног друштва у 2014. години – програм „Промоција толеранције и равноправности у циљу унапређења положаја осетљивих друштвених група“

3.2. Секторске радне групе

3.3. Спровођење пројеката

- 3.3.1. ЕУ пројекат „Спровођење антидискриминационих политика“ - ИПА 2011
- 3.3.2. Програм „Техничка подршка Канцеларији за људска и мањинска права у спровођењу Стратегије за унапређивање положаја Рома“
- 3.3.3. Програм „Овде смо заједно - Европска подршка за инклузију Рома“
- 3.3.4. Програм стажирања младих припадника националних мањина у државним институцијама
- 3.3.5. Пројекат „Стварање толеранције и разумевања према ЛГБТ популацији у српском друштву“

IV. КОНФЕРЕНЦИЈЕ, СЕМИНАРИ, РАДНИ САСТАНЦИ, РАДИОНИЦЕ

- 4.1. Посета високе комесарке за националне мањине ОЕБС-а, Астрид Торс Канцеларији за људска и мањинска права
- 4.2. Сусрет копредседница међувладиног Мешовитог одбора Републике Србије и Републике Хрватске за националне мањине
- 4.3. Успостављање партнерства са локалним самоуправама
- 4.4. Састанак са националним саветима националних мањина
- 4.5. Посета Експертске мисије ЕК на тему "Антидискриминација и равноправност"
- 4.6. Завршна конференција "Смернице за рад са ЛГБТ особама и њиховим породицама у систему социјалне заштите"
- 4.7. Конференција поводом Светског дана Рома
- 4.8. Јавна расправа о Нацрту акционог плана
- 4.9. Додела сертификата – свечано затварање Програма стажирања
- 4.10. Посета радне групе УН за присилне нестанке
- 4.11. Радни састанак са представницима Министарства просвете, науке и технолошког развоја и националних савета
- 4.12. Конференција о реализацији пројекта "Социјална заштита и превенција трговине људима"
- 4.13. УО пројекта –"Овде смо заједно-Европска подршка за инклузију Рома"
- 4.14. Радионица о политикама укључивања Рома и Ромкиња
- 4.15. Улога и значај сарадње организација цивилног друштва и локалних самоуправа у спровођењу политика намењених Ромима и Ромкињама
- 4.16. Регионална конференција "Међуресорна сарадња и кривично гоњење злочина из мржње у југоисточној Европи"
- 4.17. Конференција Млади Роми и Синти: активизам, учешће, безбедност

Канцеларија за људска и мањинска права (у даљем тексту: Канцеларија) је формирана Уредбом Владе Републике Србије у августу 2012. године као служба Владе, која обавља стручне послове за потребе Владе и надлежних министарстава који се односе на: заштиту и унапређење људских и мањинских права; праћење усаглашености домаћих прописа са међународним уговорима и другим међународним актима о људским и мањинским правима и иницирање измена домаћих прописа; општа питања положаја припадника националних мањина, праћење положаја припадника националних мањина које живе на територији Републике Србије и остваривања мањинских права; остваривање веза националних мањина са матичним државама.

Канцеларија координира припрему државних извештаја о спровођењу 8 основних међународних уговора из области људских права које је Република Србија ратификовала. Канцеларија такође припрема државне извештаје о спровођењу Европске повеље о регионалним или мањинским језицима и Оквирне конвенције за заштиту националних мањина Савета Европе.

Активности Канцеларије реализују се кроз две основне групе послова:

- Праћење и унапређење стања људских права у Србији
- Праћење и унапређење положаја националних мањина

Приоритети у раду Канцеларије

- Заштита и унапређивање људских и мањинских права, у складу са највишим стандардима УН, Савета Европе, Европске уније и ОЕБС;
- Борба против дискриминације и подстицање позитивног деловања шире друштвене заједнице према појединим осетљивим друштвеним групама и према особама из тих група, као што су, између осталих, припадници националних мањина, са посебним фокусом на Роме, затим, жене, ЛГБТ особе, особе са инвалидитетом, старије особе, деца, избеглице, интерно расељена лица и друге угрожене мигрантске групе, лица чије здравствено стање може бити основ дискриминације, као и према вишреструко дискриминисаним особама;
- Ширење образовања из области људских и мањинских права и промовисање културе људских права;
- Сарадња са цивилним друштвом на питањима унапређења и заштите људских и мањинских права;
- Успостављање ефикасног механизма за праћење спровођења препорука међународних механизма и независних тела за заштиту људских права гарантованих основним међународним инструментима из области људских права

I. ЉУДСКА ПРАВА

1.1. Извештавање о примени основних међународних уговора о људским правима

1.1.1. Други периодични извештај о примени Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима

Република Србија је Комитету за економска, социјална и културна права на 52. заседању, 15. маја 2014. године у Женеви представила Други периодични извештај о примени Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима. У оквиру своје надлежности Канцеларија је израдила Одговоре на додатна питања Комитета за економска, социјална и културна права у вези са Другим периодичним извештајем о примени Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима које је Влада усвојила 25. априла 2014. године (Закључак 05 број 337-3256/2014-2) и који су достављени Комитету; оформила државну делегацију на чијем челу је била директорка Канцеларије и у чијем саставу је био један представник Канцеларије; организовала припремне састанке и координирала наступ државне делегације пред Комитетом. Закључне коментаре у вези са Другим периодичним извештајем о примени Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима које је Комитет усвојио 23. маја 2014. године Канцеларија је дистрибуирала свим надлежним државним органима и ставила на интернет страницу ради увида јавности.

1.1.2 Други периодични извештај о примени Међународног пакта о грађанским и политичким правима

Комитет за права човека је 29. марта 2011. године усвојио Закључне коментаре у вези са Другим периодичним извештајем о примени Међународног пакта о грађанским и политичким правима. Специјални извештај за праћење примене Закључних примедба затражио је од Републике Србије да у 2014. години достави информације о примени препорука из ст. 12, 17 и 22 Закључних примедба. У оквиру своје надлежности Канцеларија је израдила Одговоре о примени препорука из Закључних примедба Комитета за права човека у вези са Другим периодичним извештајем о примени Међународног пакта о грађанским и политичким правима које су садржане у ставовима 12, 17 и 22. Одговори су, након што их је Влада усвојила 26. августа 2014. године (Закључак 05 број. 337-8881/2014-1) достављени Комитету за права човека.

1.1.3. Други и трећи периодични извештај о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена

Канцеларија је потврдила и доставила Министарству спољних послова позитивно мишљење на Нацрт закона о потврђивању амандмана на члан 20. Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена у обновљеном поступку припреме Нацрта овог закона у мају 2014. године.

У процесу сачињавања опште препоруке Комитета за елиминацију дискриминације жена, а поводом права девојчица и жена на образовање (члан 10. Конвенције), Канцеларија је координирала израду информације која је Комитету достављена као прилог за разматрање на састанку који је одржан у јулу 2014. године. Тражене информације су биле у контексту Закључних примедба у вези са Другим и трећим периодичним извештајем о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена које је Комитет донео након представљања Извештаја у јулу 2013. године, а односе се на промовисање уписа и редовног похађања наставе ромских девојчица, елиминисање свих препрека у приступу образовању, ревизију материјала и уџбеника ради уклањања патријархалних родних стереотипа; увођења образовања о сексуалном и репродуктивном здрављу и правима у наставне планове.

1.1.4. Други периодични извештај о примени Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака

Канцеларија је израдила Други периодични извештај Републике Србије о примени Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака. Извештај ће бити разматран на 54. заседању Комитета против тортуре, 29. и 30. априла 2015. године.

1.1.5. Иницијални извештај о спровођењу Међународне конвенције за заштиту свих лица од присилних нестанака

Канцеларија је у октобру 2014. године започела припреме за представљање Иницијалног извештаја Републике Србије о примени Међународне конвенције о заштити свих лица од присилних нестанака на 8 заседању Комитета за присилне нестанке, 4 и 5. фебруара 2015. године у Женеви. У оквиру припрема израђени су Одговори на додатна питања Комитета за присилне нестанке у вези са Иницијалним извештајем Републике Србије о примени Међународне конвенције о заштити свих лица од присилних нестанака које је Влада усвојила 15. јануара 2015. године (Закључак 05 број: 337-12/2015-1),.

1.1.6. Други и трећи периодични извештај о примени Конвенције о правима детета

Канцеларија је израдила Други и трећи периодични извештај о примени Конвенције о правима детета. Након што га Влада усвоји извештај ће бити достављен Комитету за права детета.

1.1.7. Иницијални извештај о примени Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације

Канцеларија је израдила Одговоре на Закључне примедбе Комитета за укидање расне дискриминације у вези са Иницијалним извештајем о примени Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације (препоруче садржане у ставовима 11, 15, 19 и 22) које је Влада усвојила 21. марта 2013. године.

1.1.8. Други и трећи периодични извештај о примени Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације

Формирана Радна група за израду Другог и трећег периодичног извештаја о примени Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације. Након што га Влада усвоји извештај ће бити достављен Комитету за укидање расне дискриминације.

1.1.9. Иницијални извештај о примени Конвенције о правима особа са инвалидитетом

Канцеларија је израдила Иницијални извештај о примени Конвенције о правима особа са инвалидитетом. Одговоре на додатна питања Комитета УН за права особа са инвалидитетом у вези са Иницијалним извештајем потребно је доставити до краја 2015. године, а разматрање извештаја се очекује на 15. заседању Комитета које ће бити одржано у априлу 2016. године.

Канцеларија је, у оквиру пројекта Спровођење антидискриминационих политика, превела на српски језик и поставила на своју интернет страницу опште коментаре број 1 о члану 12 Конвенције о правима особа са инвалидитетом (једнако признање пред законом и пословна

способност) и број 2 о члану 9 Конвенције о правима особа са инвалидитетом (приступачност) које је Комитет за права особа са инвалидитетом усвојио је у априлу 2014. године.

1.2. Национални механизам за праћење спровођења препорука међународних тела из области заштите људских права

У оквиру спровођења препоруке из Универзалног периодичног прегледа Савета за људска права УН о успостављању Националног механизма за праћење спровођења препорука међународних тела из области заштите људских права Канцеларија је уз подршку Канцеларије УН у Београду и Мисије ОЕБС-а у Србији од 9-11. јула 2014. године у Врдику организовала радионицу „Национални механизам за праћење спровођења препорука тела УН за људска права“. Радионица је била намењена представницима државних органа који су надлежни за спровођење препорука које је Република Србија добила у оквиру другог циклуса Универзалног периодичног прегледа и од уговорних тела УН након разматрања периодичних извештаја о примени ратификованих основних међународних уговора о људским правима.

Уз подршку Мисије ОЕБС-а у Београду организована је студијска посета аустријском механизму за Универзални периодични преглед од 1 до 3. децембра 2014. године. Циљ посете је био да се представници Канцеларије и других надлежних државних органа упознају са модалитетом, активностима и постигнутим резултатима аустријског механизма како би се позитивна искуства искористила при успостављању националног тела у Републици Србији. Састанак је одржан у Савезном министарству за Европу, интеграције и спољне послове.

Канцеларија је припремила Одлуку о образовању Савета за праћење примене препорука механизма УН за људска права коју је Влада усвојила 19. децембра 2015. године (05 број.02-15743/2014). Током децембра 2014. године. Канцеларија је упутила писма надлежним државним органима да именују чланове Савета.

1.3. Специјалне процедуре Уједињених нација

Специјалне процедуре је генерални назив дат механизмима Савета за људска права за надгледање, саветовање и јавно извештавање о ситуацијама везаним за људска права и спровођење резолуција УН у конкретним државама. Канцеларија је припремила информације и извештаје који се односе на: спровођење Резолуција ГС УН о елиминисању свих облика насиља над женама и трговину женама и девојчицама; Упитник Радне групе за питање људских права и транснационалних корпорација и других компанија; примену ратификованих конвенција МОРА; право на образовање особа са инвалидитетом; промовисање људских права кроз спорт и олимпијске идеале; људска права и транзициона правда; упитник Радне групе УН за питање дискриминације жена у праву и пракси а односе се на положај жена у породици и култури; механизми држаних институција Републике Србије које покривају права жена (у оквиру иницијативе за формирањем јединствене светске базе података), превенцију матуралне смртности; превенцију морталитета и морбидности деце млађе од пет година; најгоре облицике дечјег рада; борбу против глорификације нацизма и других пракси које доприносе јачању савремених форми расизма, расне дискриминације, ксенофобије и повезане нетолеранције.

1.4. Стратешка документа

1.4.1. Стратегија превенције и заштите од дискриминације и акциони план за њену примену

Канцеларија за људска и мањинска права координирала је процесом израде Акционог плана за примену Стратегије превенције и заштите од дискриминације од 2014. до 2018. године, коју је Влада Србије усвојила 2. октобра 2014. године.

1.5. Сарадња са Уједињеним нацијама

1.5.1 Тим УН који прати стање људских права у поплављеним подручјима

На позив Канцеларије за помоћ и обнову поплавлених подручја Канцеларија је одредила представника за члана Тима за људска права који је пратио стање људских права у поплавленим подручјима. Тим за људска права је 16. јуна 2014. године учествовао на састанку у Клубу посланика где је међународним експертима објашњена неопходност процењивања штете у контексту заштите људских права и представљен списак питања која ће помоћи у спровођењу принципа људских права. Дана 20. јуна 2014. године Тим за људска права посетио је Обреновац како би се прикупиле релевантне чињенице, нарочито о ситуацији у којој се налазе Роми. Тим за људска права је у јулу 2014. године израдио Извештај о процени потреба Републике Србије у циљу заштите људских права у поплавленим подручјима.

1.5.2. Радна група УН за присилне нестанке

Представници Канцеларије су 20. јуна 2014. године одржали састанак са Радном групом УН за присилне нестанке која је била у посети Републици Србији од 19-26. јуна 2014. године. Радна група је дошла на званичан позив Републике Србије (први упућен 2011. године и други 2014. године на основу којег је потврђена посета).

1.5.3. UNDAF

Канцеларија је укључена у процес израде UNDAF - Оквира УН за помоћ у развоју за период 2016-2020. године. UNDAF је стратешки програм који садржи колективни одговор система УН на националне развојне приоритете, односно представља заједнички оперативни оквир у оквиру кога УН агенције, фондови и програми заједно са националним партнерима (надлежним државним органима и релевантним организацијама цивилног друштва) дефинишу и примењују развојне активности. Представник Канцеларије је 7, 8 и 13. октобра 2014. године учествовао на припремном координационом састанку представника надлежних државних органа на коме се дискутовало о документу **Заједничка процена стања у земљи** који представља први корак који је Тим УН за Републику Србију са националним партнерима предузео у оквиру процеса израде UNDAF - Оквира УН за помоћ у развоју за период 2016-2020. године.

1.6. Сарадња са Европском унијом

Представник Канцеларије је укључен у активности везане за преговоре за поглавље 23.

Представник Канцеларије учествовао је на састанку представника преговарачког поглавља 23: "Правосуђе и основна права" 14. маја 2014. године у Београду и радионици „Увод у израду Акционог плана за преговарачко поглавље 23, од 19-20. маја 2014. године у Београду.

У циљу размене искустава и научених лекција у области преговарачког Поглавља 23 између државних службеника и стручњака из Црне Горе и Републике Србије уз подршку Немачког удружења за међународну сарадњу GIZ организовао је билатерална радионица „Преговори о поглављу 23: искуства Црне Горе и Србије“ у Милочеру у периоду од 12-13. јуна 2014. године. Циљ радионице је био јачање оперативног нивоа преговарачких структура обеју држава, као и њихове међусобне сарадње, што треба да допринесе побољшању њихових резултата у вршењу послова из области европских интеграција, а нарочито преговора са ЕУ.

Представник Канцеларије је учествовао 19. августа 2014. године у Београду на семинару „Методологија укључивања цивилног друштва у израду Акционог плана поглавља 23.“

Канцеларија је учествовала у изради Акционог плана за поглавље 23.

Канцеларија је учествовала у изради прилога за билатерални скрининг за поглавље 19, као и одговора на додатна питања након скрининга. Представник Канцеларије је учествовао на билатералном скринингу за поглавље 19 у Бриселу од 10-12. фебруара 2014. године.

Представник Канцеларије је учествовао на састанку ЕУ – Србија - Пододбор за истраживање и иновације, информационо друштво и социјалну политику, одржаном у Београду, од 7. до 8. маја 2014. године.

Представник Канцеларије учествовао на састанку ЕУ Србија- Пододбор за правду, слободу и безбедност, одржаном у Бриселу, од 5. до 6. јуна 2014. године.

Канцеларија за људска и мањинска права је израдила Прилог за ревизију Националног програма за усвајање правних тековина ЕУ за период 2014-2018. године.

1.7. Сарадња са Организацијом за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС) и Саветом Европе (СЕ)

Канцеларија остварује редовну сарадњу са наведеним телима по свим релевантним питањима од значаја за заштиту и унапређење одређених сегмената људских права.

Поводом председавања Републике Србије Организацијом за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС) 2015. године, Влада Републике Србије је на седници одржаној 20. фебруара 2014. године донела Одлуку о образовању Радне групе за усклађивање активности председавања Републике Србије Организацијом за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС). Представник Канцеларије учествује на редовним састанцима Радне групе.

Представник Канцеларије је присуствовао Допунском састанку људске димензије на тему „Превенција тортуре“ у Бечу од 10-11. априла 2014. године.

На Имплементационом састанку људске димензије ОЕБС-а који је одржан од 22. септембра-3. октобра 2014. године у Варшави представник Канцеларије је представио мере антидискриминационе политике Владе Србије, активности у погледу одржавања редовних избора за националне савете националних мањина и унапређења и заштите права Рома.

У склопу сарадње са Канцеларијом за демократске институције и људска права (ОДИХР) достављен је одговор на упитник о геноциду на Ромима као теми у шкоству и на упитник поводом комеморације Холокауста и геноцида над Ромима и Синтима.

У организацији Канцеларије, уз подршку Мисије ОЕБСа у Србији, одржани су Други и Трећи координациони састанак представника надлежних државних органа и организација цивилног друштва у циљу успостављања будућег механизма борбе против злочина из мржње у Републици Србији. Други координациони састанак је одржан 10. и 11. марта 2014. године, а трећи 25. и 26. новембра 2014. године. Ради усвајања конкретних предлога у решавању проблема криминалитета мржње предложено је одржавање даљих састанака.

Редовни годишњи састанак Националних контакт особа за борбу против злочина из мржње, одржан је у Бечу 20. и 21. новембра 2014. године. Фокус састанка је био на размени најбољих пракси у прикупљању података о злочинима из мржње.

Канцеларија је у сарадњи са Мисијом ОЕБС-а у Србији и ОЕБС Канцеларијом за демократске институције и људска права (ОДИХР) организовала Регионалну конференције „Међуресорна сарадња и кривично гоњење злочина из мржње у Југоисточној Европи“, која је одржана 3. децембра 2014. године у Београду у „Палати Србија“. Циљ организовања конференције је био да се надлежним државним органима и Националним контакт-особама за борбу против злочина из мржње пружи могућност редовне размене искустава, примера добре праксе и ефикасне примене законодавних решења у борби против злочина из мржње у региону.

Савет Европе покренуо је 2006.године програм "Изградња Европе за децу и са децом" у циљу ефикасне имплементације постојећих стандарда и унапређења права деце у Европи. Како би се обезбедила координација политика и свих субјеката у остваривању права детета формирана је Мрежа националних координатора за права детета. У вези са спровођењем Стратегије за права детета Савета Европе 2012-2015и реализације пројекта "Искорењивање свих облика насиља над децом" достављен је у фебруару одговор на упитник Савета Европе о унапређењу и заштити деце у Европи.

1.8. ЛГБТ особе

У оквиру програма „Промоција толеранције и равноправности у циљу унапређења положаја осетљивих друштвених група“ Канцеларија је путем јавног конкурса у марту 2014. године као један од најбољих пројеката подржала пројекат Асоцијације Дуга „Промоција принципа једнакости у пружању социјалних услуга ЛГБТ особама и њиховим породицама“ чији је циљ представљање широј јавности и ЛГБТ особама и њиховим породицама програма „Одговор система социјалне заштите на потребе ЛГБТ особа и њихових породица“.

У циљу спровођења конкретних мера садржаних у Стратегији превенције и заштите од дискриминације Канцеларија је, у оквиру ИПА 2011 пројекта реализовала у марту 2014. године две обуке за тренере полиције, у Врњачкој Бањи и Сремској Каменици, које је похађао 51 полицијски тренер из 30 јединица локалне самоуправе, као и начелница полицијске управе Ужице и представници Управе полиције, граничне полиције, саобраћајне полиције и Управе за стручно образовање, оспособљавање, усавршавање и науку.

У оквиру истог пројекта, Криминалистичко-полицијска академија је спровела истраживање „Ставови криминалистичких инспектора о дискриминацији“ (што представља прво истраживање на ову тему које је до сада спроведено); спроводен је и низ промотивних и превентивних активности у 11 јединица локалне самоуправе (које између осталих укључују одржавање округлих столова посвећених борби против графита који садрже говор мржње); Канцеларија за људска и мањинска права и Повереник за заштиту равноправности покренули су националну кампању промоције равноправности и толеранције и борбе против дискриминације под слоганом “Дискриминација није шала – причајмо о равноправности” и “Исти, различити, равноправни.” (Циљ кампање је подизање видљивости проблема дискриминације код опште популације и промоција постојећих механизма постизања равноправности и сузбијања дискриминације. Централни део кампање је медијска кампања у оквиру које су била емитована три различита ТВ спота који указују на дискриминацију ромске националне мањине, жена и ЛГБТ популације. Медијска кампања је трајала четири недеље и спотови су се емитовали на две телевизије са националном покривеношћу (РТС и Б92), као и девет регионалних и локалних телевизија. Спотови су били прилагођени и за потребе особа са оштећењем вида и слуха. Поред тога кампања је укључивала и израду и постављање билборда којима су на пет локација у Београду били обележени кључни датуми у историји борбе за унапређење људских права и толеранције, као што су Међународни дан толеранције, Међународни дан дечјих права, Међународни дан особа са инвалидитетом, Међународни дан људских права и Дан поноса).

На конференцији „Смернице за поступање са ЛГБТ особама и њиховим породицама у систему социјалне заштите“, која је одржана у марту 2014. године у Београду представљени су резултати обуке запослених у центрима за социјални рад које су спровели Канцеларија за људска и мањинска права и Асоцијација „Дуга“, уз сагласност Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, а у складу са акредитованим програмом „Смернице за рад са сексуалним мањинама у систему социјалне заштите“. Та активност представља конкретизацију мера садржаних у Стратегији превенције и заштите од дискриминације и у складу је са Препорукама Комитета министара Савета Европе „Борба против дискриминације на основу сексуалне оријентације и родног идентитета“. У периоду од септембра 2013 до маја 2014. године је реализовано 35 обука у 13 градова широм Србије које је похађало 736 особа из 131 центра за социјални рад.

У оквиру Недеље поноса које је трајала од 22-29. септембра 2014. године у Београду је одржана Прајд шетња.

Представници Канцеларије за људска и мањинска права су учествовали на 13 састанку неформалне мреже Владиних контакт особа за ЛГБТ питања, који је одржан у Риму (Италија)

10. новембра 2014. године. Представници Канцеларије су представили активности које су реализоване у Републици Србији током 2014. године у циљу унапређења положаја ЛГБТ особа.

1.9. Остваривање алиментационих потраживања из иностранства применом Конвенције УН (Њујорк, 20. јун 1956. године)

Канцеларија за људска и мањинска права, као посредничком органу у смислу Конвенције УН (Њујорк, 20. јун 1956. године), у периоду од јануара 2014. до децембра 2014. године, достављено је 18 нових алиментационих захтева из иностранства. Захтеви су упућени из осам земаља потписница ове конвенције и то:

ред. бр.	назив земље из које је упућен захтев	број нових захтева
1.	Словачка	1
2.	Швајцарска	5
3.	Аустрија	3
4.	Босна и Херцеговина	2
5.	Немачка	1
6.	Словенија	1
7.	Хрватска	4
8.	Холандија	1

Канцеларија сада у својој евиденцији има укупно 203 алиментациона захтева из 17 земаља потписница Конвенције. Приказ:

ред. бр.	назив земље из које је упућен захтев	укупан број захтева
1.	Пољска	39
2.	Словенија	40
3.	Словачка	28
4.	Аустрија	22
5.	Хрватска	22
6.	Швајцарска	15
7.	Мађарска	7
8.	Босна и Херцеговина	10
9.	Чешка	5
10.	Велика Британија	3
11.	Македонија	2
12.	Црна Гора	2
13.	Украјина	1
14.	Аустралија	1
15.	Белгија	1
16.	Холандија	3
17.	Немачка	1

У истом периоду од стране домаћих надлежних органа управе на чијем подручју живе дужници алиментационих потраживања достављено је 103 извештаја о актуелном стању поступка по алиментационим захтевима.

Од иностраних отпремних органа достављено је 105 ургенција у вези са актуелним стањем

поступка по алиментационим захтевима. Од иностраних отпремних органа достављена су два захтева за проверу адресних података дужника ради покретања поступка остваривања алиментационог потраживања.

У протеклој години укупно је решено и архивирано 17 захтева.

Придржавајући се члана 6. Конвенције и делујући у границама овлашћења датим од стране повериоца по свим алиментационим захтевима предузете су, у име повериоца, све потребне мере и радње за остваривање издржавања. Сви захтеви достављени су надлежним органима управе са прописаном документацијом, упутством за рад и пуномоћјем, тј. по свим је покренут поступак решавања. Сви алиментациони захтеви су ажурирани у погледу извештавања надлежних иностраних отпремних органа, као и ургирања код надлежних домаћих органа управе.

Поступајући по Конвенцији остварене су следеће активности:

- континуирана сарадња са домаћим надлежним органима управе у смислу давања упутстава, савета и сваке друге помоћи из ове области као и ургенција о актуелном стању поступка по алиментационим захтевима

- директна сарадња са иностраним отпремним органима у смислу информисања о пријему захтева са односом документацијом, тражења додатне документације или тражења додатних појашњења као и доставе извештаја о актуелном стању поступка по алиментационим захтевима

- праћена је примена међудржавних споразума о међународној правној помоћи у грађанским стварима као и примена домаћих прописа који се односе на ову област.

На усмена или писмена тражења дате су информације из оквира надлежности.

Достављене замолнице овом министарству од домаћих и страних судова (везано за парничне поступке) и других надлежних домаћих и страних органа (област међународне правне помоћи), уступљене су на надлежност Министарству правде Републике Србије а судовима су упућене писмене информације о надлежностима.

II. ПРАВА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

2.1. Извештавање о примени уговора Савета Европе о мањинским правима

2.1.1. Трећи периодични извештај о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина

Канцеларија за људска и мањинска права израдила је Коментаре Републике Србије о Трећем мишљењу Саветодавног комитета о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина у Србији, а Влада их је усвојила на седници одржаној 5. јуна 2014. године након чега су достављени Генералном секретару Савета Европе.

2.1.2. Трећи периодични извештај о примени Европске повеље о регионалним или мањинским језицима

Канцеларија за људска и мањинска права припремила је Трећи периодични извештај о примени Европске повеље о регионалним или мањинским језицима у Републици Србији, у складу са обавезама проистеклим из приступања државе том међународном уговору. На седници одржаној 19. децембра 2014. године Влада је донела Закључак о прихватању Трећег периодичног извештаја о примени Европске повеље о регионалним или мањинским језицима који ће бити достављен Генералном секретару Савета Европе у складу са чланом 15. Повеље.

2.2. Билатерални споразуми о заштити националних мањина са суседним земљама

Република Србија има закључене посебне билатералне споразуме о заштити националних мањина са суседним земљама, Мађарском, Хрватском, Румунијом и Македонијом, који

детаљно регулишу положај и гарантују висок ниво заштите мањинских права. На основу ових споразума формиране су посебна мешовита тела које прате спровођење одредаба ових споразума. У претходном периоду и на том плану Канцеларија је имала значајне активности, будући да пружа административно-техничку подршку за њихов рад. Током 2014. године организован је већи број састанака ради припреме за одржавање наредне седнице међувладиног Мешовитог одбора Републике Србије и Републике Хрватске за националне мањине. Шеста седница овог одбора одржана је у Загребу и Врховинама 22. и 23. октобра 2014. године. Чланови Мешовитог одбора су на седници анализирали реализацију препорука донетих на претходним заседањима, разговарали о питањима од националног интереса за обе мањине и донели нове препоруке. Делегације обе државе истакле су конструктивну и позитивну атмосферу у којој се одвијала седница и изразиле задовољство постигнутим, као и добру вољу и одлучност да се отворена питања решавају. С обзиром на то да један број препорука са претходних седница није реализован, договорено је да две стране појачају напоре и предузму мере да се до наредне седнице Одбора постигну одређени конкретни резултати у њиховој реализацији. У наредном периоду очекује се наставак дијалога са хрватском страном, у циљу припрема за следећу седницу која би требало да се одржи у првој половини 2015. године.

2.3. Прописи

2.3.1. Иницијатива за замену чланова Савета за националне мањине

Одлуком Владе 2013. године образован је Савет за националне мањине. Канцеларија је након парламентарних избора 2014. године, када је изабран нови сазив Народне скупштине, формирана нова Влада Републике Србије и усвојен нови Закон о министарствима, покренула иницијативу за измену чланова Савета за националне мањине, у мају 2014. године.

2.4. Анализе

2.4.1. Информација о недостајућим уџбеницима за наставу на матерњем језику националних мањина за основно и средње образовање за школску 2013/2014. годину

Канцеларија за људска и мањинска права, сагласно свом делокругу, врши стручне послове који се, између осталог, односе и на праћење положаја припадника националних мањина који живе на територији Републике Србије и остваривање мањинских права. Једно од њих је право на школовање на свом језику у државним установама и установама аутономних покрајина, гарантовано Уставом и међународним уговорима којима је Република Србија приступила.

У Републици Србији у пракси је успостављен систем образовања припадника националних мањина на матерњем језику на нивоу основног и средњег образовања. У основним и средњим школама које похађају припадници националних мањина на српском језику, у зависности од заинтересованости ученика и родитеља, омогућено је изучавање Матерњег језика са елементима националне културе.

На основу прикупљених података од националних савета националних мањина урађена је информација у којој су садржани подаци о броју недостајућих уџбеника за наставу на матерњем језику националних мањина и за изучавање предмета Матерњи језик са елементима националне културе за основно и средње образовање, као и пројекција потребних средстава за њихово штампање.

2.5. Унапређење положаја припадника ромске националне мањине

2.5.1. Прописи и стратешка документа

2.5.1.1. Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома

Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома је формиран у јуну 2013. године. Стручну и административно-техничку подршку раду Савета пружа Канцеларија.

Канцеларија је израдила Упутство о припреми документације за одржавање седница Савета и рефундацију накнада трошкова, и припремила Нацрт пословника о раду Савета за унапређење положаја Рома и Декаде укључивања Рома.

Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома наставио је са радом у новом сазиву 2014. године, а 30. јула је одржана конститутивна седница. Предходни сазив Савета је у 2014. години одржао је једну седницу.

2.5.1.2. Рад на изради Стратегије за унапређивање положаја Рома 2015-2025

Канцеларија за људска и мањинска права Владе Републике Србије у партнерству са Тимом за социјално укључивање и смањење сиромаштва уз подршку „Making the Most of EU Funds for Roma“ Open Society Foundations из Будимпеште и Фондације за отворено друштво из Београда припремила је „Полазну студију за израду нове Стратегије за инклузију Рома усаглашене са Стратегијом Европа 2020“ којом се предочавају разлози и основе за израду новог стратешког документа. Овим поводом одржана су два консултативна састанка у Београду, са државним институцијама и организацијама цивилног друштва а потом је више њих одржано широм Републике Србије (Пожаревац, Врање, Лесковац, Шабац и Нови Сад). Последњи консултативни састанак у низу одржан је 28.јула 2014.у просторијама Секретаријата за социјалну заштиту у Београду. Рад на новом документу који ће се бавити унапређењем положаја Рома наставиће се и током 2015. године.

2.5.1.3. Правилник о примени мера афирмативне акције

Канцеларија је иницирала израду Правилника, који ће ближе дефинисати критеријуме и процедуре за спровођење афирмативних мера за упис припадника ромске заједнице у средње школе и на високошколске установе у Републици Србији.

Састанак поводом израде Правилника, критеријума и начина уписа деце у средње школе и факултете чији је оснивач Република Србија, одржан је код Заштитника грађана, на коме су поред представника Заштитника грађана присуствовали и представници Канцеларије за људска и мањинска права, Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Националног савета ромске националне мањине.

Заменик заштитника грађана је закључио да је потребно прописима уредити прецизну, транспарентну и унапред познату процедуру која ће гарантовати сврху примене афирмативних мера за упис ђака и студената у најбољем интересу ромске националности и то пре почетка следеће школске године.

2.5.2. Мере афирмативне акције у образовању ромске деце

Канцеларија учествује у примени мера афирмативне акције за упис припадника ромске националне мањине у средње школе и на факултете. Канцеларија прикупља податке, обрађује их и припрема спискове кандидата ромске националности који испуњавају услове, а затим их прослеђује Министарству просвете, науке и технолошког развоја.

У складу са Упутством за спровођење заједничког конкурса за упис студената у прву годину основних и интегрисаних студија на високошколским установама чији је оснивач Република Србија за школску 2014/2015.годину, Министарству просвете, науке и технолошког развоја Канцеларија је доставила 31. јула 2014. године списак од 228 кандидата ромске националности за упис на факултете и високе школе чији је оснивач Република Србија.

Након другог уписног рока, који је почео 2. септембра и трајао до 15. септембра 2014. године, Канцеларија је доставила и додатни списак кандидата, а затим је Министарство

просвете, науке и технолошког развоја доставило факултетима решења за упис студената на факултете и више школе.

Применом мера афирмативне акције на факултете и више школе чији је оснивач Република Србија у школској 2014/2015. годину уписано је укупно 287 кандидата ромске националности, а у средње школе уписано је 402 ученика ромске националности.

2.5.3. Учешће у раду *Adhoc* Комитета експерата за питања Рома (САНРОМ) Савета Европе

Представници Канцеларије су током 2014. године учествовали у раду Ad hoc комитета експерата за питања Рома Савета Европе - САНРОМ. У фебруару 2011. године усвојен је нови оквир за нови Комитет експерата - САНРОМ, који сада директно одговара Комитету министара Савета Европе. Ово тело се посебно бави анализом и евалуацијом примене националних политика, као и тематским разменама искустава и примера добре праксе.

Теме које су обрађиване у току 2014.године су: положај Ромкиња, становање, млади-деца и образовање, размена искустава-размена мишљења академске мреже о ромским студијама, миграције, слобода кретања и право на напуштање своје земље, прелиминарни закључци тематске посете на решавању правног статуса Рома и недостатка личних докумената.Разматрано је питање здравља и здравствене заштите Рома, као и борба анти-циганизма и улога кампање „ДОСТА“.

2.5.4. Декада инклузије Рома

Током 2014.године покренута је иницијатива за продужење Декаде Рома. Влада Републике Србије усвојила је Закључак којим је потврдила своју спремност да активно учествује у даљем унапређењу Рома и Ромкиња

Секретаријату Декаде достављен је извештај о напретку Декаде за 2013.годину у Републици Србији, који садржи све одлуке из Стратегије и пратећег Акционог плана.

2.5.5. Миграције

Настављено је континуирано пружање помоћи угроженим мигрантским групама-повратницима по основу споразума о реадмисији од којих су најбројнији Роми као и мониторинг стања људских и мањинских права у два миграциона процеса: реадмисији и реинтеграцији. Активност се спроводи на аеродрому „Никола Тесла“ Београд у сарадњи са Комесаријатом за избеглице и миграције Републике Србије. На овај начин у току 2014-е године обухваћено је више од 2000 повратника. Канцеларија има представнике у владиним телима која се баве праћењем безвизног режима путовања из Србије у ЕУ и праћењем спровођења Стратегије реинтеграције повратника по реадмисији.

III.ПРОЈЕКТНЕ АКТИВНОСТИ КАНЦЕЛАРИЈЕ

3.1. Конкурси за удружења Канцеларије за људска и мањинска права из буџета Републике Србије

3.1.1. Конкурс за пројекте удружења ради унапређења положаја и статуса Рома у Републици Србији

Канцеларија је спровела јавни конкурс и доделила финансијска средства за пројекте 24 удружења у укупном износу од **19.961.108,00** динара ради остваривања следећих циљева:

1. Ефикаснија имплементација постојећих стратешких докумената који се тичу положаја и статуса припадника ромске популације у Србији, кроз израду релевантних извештаја и истраживања;
2. Унапређење квалитета живота ромске популације кроз креирање и промовисање интегралних локалних услуга/сервиса/програма;
3. Подстицање позитивног деловања шире друштвене заједнице према представницима ромске популације, као социјално угрожене популације;
4. Програми намењени већем укључивању Ромкиња и младих припадника ромске популације

3.1.2. Подршка организацијама цивилног друштва у 2014. години – програм „Промоција толеранције и равноправности у циљу унапређења положаја осетљивих друштвених група“

Канцеларија за људска и мањинска права је спровела јавни конкурс у оквиру програма „Промоција толеранције и равноправности у циљу унапређења положаја осетљивих друштвених група“ и доделила средства за 22 удружења у укупном износу од **16.693.772,50 рсд.**

Финансијска средства додељена су удружењима која су доставила предлоге пројеката Канцеларији за људска и мањинска права, а којима се остварују следећи циљеви:

1. Подстицање позитивног деловања шире друштвене заједнице према појединим осетљивим друштвеним групама и према појединцима из тих група, као што супприпадници/е националних мањина, жене, ЛГБТ особе, особе са инвалидитетом, старије особе, деца, избеглице, интерно расељена лица и друге угрожене мигрантске групе, лица чије здравствено стање може бити основ дискриминације, као и према вишеструко дискриминисаним особама.
2. Борба против дискриминације и подизање свести јавности о значају толеранције, равноправности и поштовања различитости.
3. Промоција и унапређење поштовања принципа једнакости и једнаких права у циљу спречавања, односно смањења свих облика и посебних случајева дискриминације особа које припадају осетљивим категоријама становништва, које су често суочене са дискриминацијом (припадници националних мањина, жене, ЛГБТ особе, особе са инвалидитетом, старије особе, деца, избеглице, интерно расељена лица и друге угрожене мигрантске групе, лица чије здравствено стање може бити основ дискриминације), као и вишеструко дискриминисаних особа, путем спровођења низа активности које ће допринети унапређењу положаја одређене групе/мањине, промоцији вредности и начела неутуђивости основних људских и мањинских права, у складу са програмом „Промоција толеранције и равноправности у циљу унапређења положаја осетљивих друштвених група“.

3.2. Секторске радне групе

Представници Канцеларије активно су учествовали у раду секторских радних група (СРГ за правду и СРГ за људске ресурсе и друштвени развој).

3.3. Спровођење пројеката

3.3.1. ЕУ пројекат „Спровођење антидискриминационих политика“ - ИПА 2011

У оквиру ИПА 2011 пројекта „Спровођење антидискриминационих политика“ Канцеларија за људска и мањинска права Владе Републике Србије, у сарадњи са Повереником за заштиту

равноправности, организовала је низ округлих столова о „графитима мржње“, у склопу активности промоције борбе против дискриминације на нивоу локалних самоуправа у Републици Србији како би се надлежним локалним органима скренула пажња на везе између злочина мржње, говора мржње и „графита мржње“ као посебног вида говора мржње. Ове активности реализоване су у 11 градова и општина (Бор, Врање, Нови Пазар, Житиште, Ивањица, Јагодина, Косјерић, Лесковац, Лозница, Озаци, Пријепоље).

Канцеларија је у марту 2014. године реализовала две обуке за тренере полиције, у Врњачкој Бањи и Сремској Каменици, које је похађао 51 полицијски тренер из 30 јединица локалне самоуправе, као и начелница полицијске управе Ужице и представници Управе полиције, граничне полиције, саобраћајне полиције и Управе за стручно образовање, оспособљавање, усавршавање и науку.

Као део активности финансираних од стране Делегације ЕУ у оквиру овог пројекта припремљен је и публикован приручник "Злочин мржње, говор мржње и графити мржње - разумевање повезаности, одговори на претње".

Канцеларија за људска и мањинска права и Повереник за заштиту равноправности покренули су националну кампању промоције равноправности и толеранције и борбе против дискриминације под слоганом “Дискриминација није шала – причајмо о равноправности” и “Исти, различити, равноправни.”

Циљ кампање био је подизање видљивости проблема дискриминације код опште популације и промоција постојећих механизма постизања равноправности и сузбијања дискриминације.

Централни део кампање заузела је медијска кампања у оквиру које су емитована три различита ТВ спота који указују на дискриминацију ромске националне мањине, жена и ЛГБТ популације, као три још увек најдискриминисаније друштвене групе у Србији. Медијска кампања је трајала 4 недеље и спотови су се емитовали на две телевизије са националном покривеношћу (РТС и Б92), као и на 9 регионалних и локалних телевизија. Спотови су били прилагођени и за потребе особа са оштећењем вида и слуха.

За потребе Канцеларије за људска и мањинска права и Повереника за заштиту равноправности израђени су и кратки анимирани едукативни филмови “Шта је дискриминација” и “Како се системски борити против дискриминације у Србији” који објашњавају надлежности и области деловања ове две институције и упућују жртве дискриминације на коришћење механизма заштите.

Поред тога, кампања је подразумевала и израду и постављање билборда којима су на пет локација у Београду обележени кључни датуми у историји борбе за унапређење људских права и толеранције, као што су Међународни дан толеранције, Међународни дан дечијих права, Међународни дан особа са инвалидитетом, Међународни дан људских права и Дан поноса.

Пројекат је завршен децембра 2014. године.

3.3.2. Програм „Техничка подршка Канцеларији за људска и мањинска права у спровођењу Стратегије за унапређивање положаја Рома“

Канцеларија је корисник пројекта „Техничка подршка Канцеларији за људска и мањинска права у спровођењу Стратегије за унапређивање положаја Рома“, који имплементира Мисија ОЕБС-а у Србији уз финансијску подршку Шведске агенције за међународну развојну сарадњу(СИДА). Пројекат је усмерен на следеће области: унапређење квалитета и обима информација о положају и ефектима политике инклузије Рома; побољшање механизма координације и мониторинга; унапређење партиципације Рома у процесима планирања, реализације и мониторинга политика инклузије; унапређења политика инклузије Рома на локалном нивоу, и унапређење приступа јавним службама.

У претходном периоду реализоване су бројне активности у оквиру овог пројекта, између осталих и:

- Евалуација упитникау вези са ромским насељима и плановима локалних самоуправа који је Канцеларија уз подршку пројектног тима доставила свим локалним самоуправама у Србији. Забележен је већи одзив на детаљан упитник који је послат на адресе 162 ЛСУ иако је проширен број питања¹, ЛСУ су пружиле детаљније одговоре.
- Конкурс за пријаву предлога пројеката за спровођење Стратегије за унапређење положаја Рома у Републици Србији, као и локалних акционих планова усвојених од стране локалних самоуправа У оквиру пројекта 15. октобра 2014. године објављен је позив за достављање предлога пројеката. Укупно 74 организација цивилног друштва доставило је свој предлог пројекта. Предлоге су оценили представници Канцеларије за људска и мањинска права, Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом и Мисије ОЕБС-а у Србији. Укупно 46 предлога пројеката испунило је техничке услове наведене у Конкурсу, а оцењени су, тј. додељени су им бодови у складу са критеријумима и скалом бодованазначеним у Конкурсу. Девет организација са највећим бројем бодова изабрано је за финансирање.

3.3.3. Програм „Овде смо заједно - Европска подршка за инклузију Рома“

Пројекат „Овде смо заједно - Европска подршка за инклузију Рома“, вредан 4,8 милиона евра, финансира Европска унија и спроводи Мисија ОЕБС-а у Србији, у координацији са Канцеларијом за људска и мањинска права. Од јуна 2013. године, пројекат подржава спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома у Републици Србији у одабраним областима као што су приступ основним правима, грађанско учешће, образовање, здравствена и социјална заштита, адекватно становање и креирање нових послова. Реализација активности започела је у септембру 2013. године. Остварени су бројни пројектни резултати до сада. Нека од најважнијих постигнућа су следећа:

- ✚ *Резултат 1:* Побољшан приступ Рома основним правима (бесплатна правна помоћ)

---

¹Упитник из 2014. је обухватио питања која се односе на демографске податке, податке о стратегијама, политикама и акционим плановима на локалном нивоу, учествовање цивилног друштва и најновије информације о пројектима у области подршке инклузији Рома. Ревидовани упитник је обухватио и и родно осетљиве податке и у посебном одељку се осврће на положај Ромкиња (нпр: оснивање комисије за родну равноправност, постојање организација цивилног друштва Ромкиња у одређеним ЛСУ и њихово учешће у развоју политика, активностима борбе против прераних бракова итд).

- Правни тимови партнерске организације „Праксис“ су до сада **покренули 749** административних и судских поступака за накнадни упис у МКР, за утврђивање датума и места рођења, као и за одређивање личног имена, а решили 292.
- ✚ *Резултат 2:* Успостављени и опремљени заједнички мобилни тимови за инклузију Рома, спремни за ефикасан и ефикасан теренски рад
- Формирано је **20 мобилних тимова** за инклузију Рома у 20 пилот општина.
  - Додељено је **20 возила** за све тимове као и теренска опрема (септембар 2014.).
  - Мобилни тимови су већ направили резултат на терену и повећали број уписане деце у предшколске установе; до јуна 2014. помогли су да се **509 деце** упише у предшколске установе.
  - Свих 20 мобилних тимова је припремило и реализовало своје **оперативне акционе планове** закључно са децембром 2014. године, а планови за шестомесечни период од јануара до јуна 2015. су припремљени.
  - Припремљени су предлози правних аката потребних за **систематизацију здравствених медијаторки** и достављени Министарству здравља; такође, припремљен је програм едукације који ће довести до сертификације здравствених медијаторки.
- ✚ *Резултат 3:* Ојачани капацитети ромских ОЦД/организација које се баве питањима Рома за активно учешће у грађанским иницијативама
- Успешно је завршен **први циклус обука за 30 ОЦД и 4 мреже** и учесници су имали прилику да, осим антидискриминационом политикама на локалном нивоу, сазнају како изгледа процес стратешког и акционог планирања, ко су кључни актери, као и о буџетском процесу на локалу и мањинском и родном буџетирању.
  - У новембру је одржана **конференција о значају сарадње ОЦД и локалних самоуправа** у спровођењу политика намењених Ромима. Током 2015. биће одржана још једна велика конференција.
- ✚ *Резултат 4:* Спроведени превентивни програми са циљем спречавања напуштања школовања ромске деце
- Завршена је обука нове групе од 25 педагошких асистената, у сарадњи са Министарством просвете, која ће проћи комплетан програм обуке са осталима ПА као део њихове сертификације. Кроз овај пројекат биће подржана обука и сертификација свих 181 педагошких асистената.
  - Након великог кашњења, са обновљеном комуникацијом са Министарством просвете, покренут је програм превенције осипања из средњег образовања за ромске средњошколце. Уз техничку подршку Фонда за образовање Рома (РЕФ) објављен је конкурс за стипендије за ученике ромске националности. План је да се подели 500 стипендија у првој, и још 500 стипендија у другој школској години.
  - Конкурс за стипендирање ромских средњошколаца је завршен. Пријавило се преко 1600 кандидата из читаве Србије, а одлуком комисије додељено је 525 стипендија, укључујући 25 деце из поплавлених подручја.
- ✚ *Резултат 5:* Припремљени прописи за инфраструктурно побољшање услова становања

- Објављена је Студија о постојећим моделима становања Рома као преглед до сада коришћених 18 модела у Србији. Студија је послужила као нека врста каталога из којег ће општине изабрати пожељне моделе за своју територију.
- Након студије о постојећим моделима становања Рома, објављена је следећа важна публикација: Смернице за ЈЛС и НВО за израду 13 унапређених стамбених модела у ромским насељима.
- Процена стања у ромским насељима у 20 пилот општина плус Обреновац је комплетирана (извештај се очекује). Резултати анализе ће послужити за прављење листе приоритета за израду пројеката инфраструктуре у ромским насељима. Такође, набавка софтвера и опреме за ГИС је у току.
- На основу техничке документације коју ће припремити пројектни тим, 20 општина ће моћи да конкуришу за средства из фонда ИПА 2013 за становање како би унапредили инфраструктуру у изабраним ромским насељима.
- ✚ Резултат 6: Обезбеђена подршка предузећима која имају потенцијал за пружање могућности за запошљавање Рома са циљем отварања одрживих радних места
  - У оквиру програма одрживог запошљавања Рома и Ромкиња изабрано је 17 предузећа/иницијатива који ће запослити минимум 70-ак појединаца (од чега 65 Рома/киња). Тренутно је у току набавка опреме за ова предузећа.
  - Прва тендер за опрему за 5 предузећа је расписан у новембру 2014.

3.3.4. Програм стажирања за младе - припаднике националних мањина у државним институцијама у Републици Србији

Током 2014.године, тачније до краја априла 2014. реализован је програм шестомесечног месечног стажирања за 12 припадника националних мањина који је започео у новембру 2013. године. Овај пројекат Канцеларија за људска и мањинска права спровела је уз подршку Амбасаде Велике Британије, Амбасаде Холандије, Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС) и Шведске агенције за међународни развој (СИДА). Поред Канцеларије за људска и мањинска права изабрани стажисти били су ангажовани у још пет државних институција које су препознале квалитет и узеле учешће у реализацији овог пројекта, Координационо тело Владе РС за општине Прешево, Бујановац и Медвеђа, Министарство културе и информисања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва као и Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом.

Канцеларија уз финансијску подршку амбасада Велике Британије и Холандије у Београду, Шведске агенције за међународни развој (СИДА) и Организације за европску безбедност и сарадњу у периоду од децембра 2014. године до краја маја 2015. године спроводи пети циклус ове активности, са новом генерацијом стажиста. Прилику да се у току шестомесечног плаћеног стажирања ближе упознају са радом државних институција, што им отвара могућност да стечена знања и искуства пренесу у своје локалне заједнице и дају допринос сопственој националној заједници, али и да добију значајну подршку за даљи развој професионалног живота, у смислу квалификација и научених лекција, добило је 10 стажиста.

3.3.5 Пројекат „Стварање толеранције и разумевања према ЛГБТ популацији у српском друштву“

Канцеларија је уз подршку Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва израдила предлог пројекта „Стварање толеранције и разумевања према ЛГБТ популацији у српском друштву“, који је финансиран из средстава Билатералног програма, закљученог новембра 2013. године потписивањем Споразума између Владе Републике Србије и Министарства спољних послова Краљевине Норвешке.

Специфични циљ пројекта је повећана толеранција и разумевање према ЛГБТ популацији у српском друштву.

Двогодишње пројектне активности су формулисане у складу са приоритетима и мерама садржаним у Стратегији превенције и заштите од дискриминације и пратећем Акционом плану, а на основу препоруке коју је Краљевина Норвешка упутила Србији у погледу ојачавања напора усмерених ка обезбеђивању ЛГБТ заједници уживања основних права на слободу изражавања, удруживања и мирног окупљања. У оквиру овог двогодишњег пројекта су предвиђене следеће активности, које треба да доведу до **повећаног знања и разумевања опште популације о ЛГБТ правима и о степену дискриминације са којом се они суочавају:**

- Национална медијска кампања осмишљена у циљу борбе против предрасуда на основу сексуалне оријентације и родног идентитета путем уклањања стереотипа и подизања свести, коју ће спроводити Канцеларија за људска и мањинска права; Кампање мањег обима које промовишу толеранцију и поштовање без обзира на сексуалну оријентацију и родни идентитет, прилагођене специфичним потребама локалне заједнице које ће спроводити организације цивилног друштва; Активности које воде омладинска удружења и Канцеларије за младе, посебно осмишљене да утичу на младе и промовишу толеранцију и поштовање без обзира на сексуалну оријентацију и родни идентитет; Обука за представнике медија, осмишљена у циљу подизања свести о дискриминацији којој су изложене ЛГБТ особе и сензибилизације медија према ЛГБТ особама, подизања знања о међународним антидискриминационим стандардима, релевантном законодавном и институционалном оквиру у Републици Србији и о стандардима етичког извештавања, укључујући и забрану говора мржње; Награђивање најбољих примера професионалног медијског извештавања које истражује проблеме са којима се суочавају ЛГБТ особе (студијска посета).

У оквиру пројекта „Стварање толеранције и разумевања према ЛГБТ популацији у српском друштву“ је предвиђено спровођење обука и других релевантних активности које треба да омогуће обученост државних службеника и запослених у јавном сектору за спровођење антидискриминационог законодавства, одговарајуће поступање са ЛГБТ особама и сензибилисаност за ЛГБТ питања:

- Анализирање посебних случајева дискриминације ЛГБТ особа са којима се суочавају Повереник за заштиту равноправности, Заштитник грађана и Омбудсман АП Војводине у циљу уклањања њихових узрока и последица; Подизање знања полицијских службеника о правном и институционалном оквиру, предрасудама и говору мржње као и спровођење обука у циљу ефикасног поступања у случају злочина из мржње, посебно у вези са подршком жртвама и системским евидентирањем инцидената; Израда и спровођења програма обуке за запослене у судству и тужилаштву који ће омогућити одговарајућу заштиту и поступање са ЛГБТ особама у судском поступку; Припрема и спровођење напредног програма обуке за запослене у Центрима за социјални рад да би се оспособили да на одговарајући начин процењују потребе ЛГБТ особа и планирају услуге социјалне заштите; Дијалог са Министарством просвете, науке и технолошког развоја у циљу разговора о питањима везаним за промовисање толеранције према ЛГБТ особама у образовним институцијама и унапређење образовних садржаја тако да у потпуности поштују права ЛГБТ особа у складу са мерама прописаним у Стратегији превенције и заштите од дискриминације.

Поводом припреме медијске стратегије и кампање у оквиру пројекта, Канцеларија за људска и мањинска права организовала је 09. маја у Палати Србија у Београду консултативни састанак са представницима организација које се баве унапређењем и заштитом права ЛГБТ особа. Састанци овог типа одржани су и у Шапцу и Крагујевцу.

У извештајном периоду Канцеларија је интензивно радила на набавци пројектног тима, у складу са процедурама.

IV. КОНФЕРЕНЦИЈЕ, СЕМИНАРИ, РАДНИ САСТАНЦИ, РАДИОНИЦЕ

4.1. Посета високе комесарке за националне мањине ОЕБС-а, Астрид Торс Канцеларији за људска и мањинска права

Висока комесарка за националне мањине ОЕБС-а, Астрид Торс посетила је Канцеларију за људска и мањинска права, 28.1.2014.године.Ово је друга посета високе комесарке Републици Србији од њеног ступања на дужност у августу 2013.године.

Том приликом директорка Канцеларије за људска и мањинска права Владе Републике Србије Сузана Пауновић, упознала је Астрид Торс са стањем мањинских права у Републици Србији и мерама које се предузимају у циљу њихове заштите и унапређења, нарочито у домену из надлежности Канцеларије за људска и мањинска права.

4.2. Сусрет копредседница међувладиног Мешовитог одбора Републике Србије и Републике Хрватске за националне мањине

Директорка Канцеларије за људска и мањинска права и председница српског дела међувладиног Мешовитог одбора Републике Србије и Републике Хрватске за националне мањине др Сузана Пауновић сусрела се 31.јануара 2014. године у Палати Србија са др Дариом Крстичевић, председником хрватског дела овог одбора.

Ово је други састанак копредседница међувладиног Мешовитог одбора, који је организован у циљу припрема за одржавање наредне седнице Одбора. Први састанак копредседница, на коме је договорено да две стране појачају напоре и предузму мере да се до наредне седнице Одбора постигну конкретни резултати у реализацији препорука датих двома државама у циљу унапређења положаја српске мањине у Хрватској и хрватске мањине у Србији, одржан је у јуну 2013. године у Загребу.

4.3. Успостављање партнерства са локалним самоуправама

У оквиру пројекта "Техничка подршка за инклузију Рома", коју спроводи Мисија ОЕБС-а у Србији у координацији са Канцеларијом за људска и мањинска права а уз подршку Европске уније, у уторак 4. фебруара 2014. године, са почетком у 12 часова (Сава Центар, конференцијаска сала 2 у приземљу) одржаће се свечано потписивање меморандума са представницима локалних самоуправа у циљу успостављања партнерства на програму инклузије Рома. Овом приликом биће уручени сертификати о партнерству на поменутом програму.

Скуп ће отворити Сузана Пауновић, директорка Канцеларије за људска и мањинска права. Присутнима ће се обратити: Њ.Е. Мајкл Девенпорт, шеф Делегације ЕУ у Србији, Њ.Е. Петер Буркхард, амбасадор ОЕБС-а у Србији, Срђан Шајн, председник Савета за унапређење положаја Рома, као и Витомир Михајловић, председник Националног савета ромске националне мањине.

4.4. Састанак са националним саветима националних мањина

Канцеларија за људска и мањинска права и Министарство правде и државне управе организују 6. фебруара 2014. године, са почетком у 14,00 сати, у просторијама Министарства правде и државне управе (Бирчанинова 6) састанак са представницима националних савета националних мањина.

На састанку ће о изменама Закона о националним саветима националних мањина говорити државна секретарка у Министарству правде и државне управе Гордана Стаменић и директорка Канцеларије за људска и мањинска права Сузана Пауновић.

4.5. Посета Експертске мисије ЕК на тему "Антидискриминација и равноправност"

У периоду од 19-21. фебруара ће се у Београду одржати посета експертске мисије ЕК на тему „Антидискриминација и равноправност“ која је део свеобухватне експертске мисије ЕК за област владавине права, као наставак експланаторног и билатералног скрининга за поглавља 23 и 24. Канцеларија за људска и мањинска права координира ову посету од великог значаја током које ће се експерти ЕК састати са представницима релевантних државних институција, независних тела за заштиту људских права, судства и тужилаштва.

Директорка Канцеларије за људска и мањинска права ће се у среду, 19. фебруара 2014. године састати са експертима ЕК и представити најважније активности које у оквиру својих надлежности у циљу борбе против дискриминације и унапређивања положаја осетљивих категорија становништва спроводи Канцеларија за људска и мањинска права.

4.6. Завршна конференција "Смернице за рад са ЛГБТ особама и њиховим породицама у систему социјалне заштите"

У петак, **21. марта 2014. године са почетком у 11:00 часова у Палати „Србија“**, Булевар Михајла Пупина 2, сала „Србија“ Канцеларија за људска и мањинска права, у сарадњи са Асоцијацијом „Дуга“ организује завршну конференцију под називом „Смернице за рад са ЛГБТ особама и њиховим породицама у систему социјалне заштите“. На конференцији ће бити представљени резултати обука запослених у свим центрима за социјални рад широм Србије за адекватно поступање са ЛГБТ особама и члановима њихових породица.

У уводном делу конференције присутнима ће се обратити директорка Канцеларије за људска и мањинска права Владе Републике Србије, др Сузана Пауновић, државна секретарка Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, Бранкица Јанковић, шефица Канцеларије Савета Европе у Београду Antje Rothmund, Први секретар за политичка питања Британске амбасаде у Београду, James Moor, као и председник Управног одбора Асоцијације Дуга, Александар Прица.

Обуке 612 запослених стручних радника из 131 центра за социјални рад широм Републике Србије реализоване су у складу са акредитованим програмом „Смернице за рад са сексуалним мањинама у систему социјалне заштите“, у Крушевцу, Јагодини, Чачку, Нишу, Прокупљу, Брању, Пожаревцу, Крагујевцу, Панчеву, Новом Саду, Зрењанину, Суботици и Београду.

Учесницима конференције представљене су и „Препоруке за што адекватнији одговор система социјалне заштите на потребе ЛГБТ особа и њихових породица“.

4.7. Конференција поводом Светског дана Рома

8. априла у Великој сали Дома омладине Београд одржана је централна манифестација „Искорак у времену” а поводом обележавања Светског дана Рома. Овом приликом по први пут уручене су награде „Златни точак“ за посебан допринос инклузији Рома у 10 категорија.

4.8. Јавна расправа о Нацрту акционог плана

У оквиру програма јавне расправе о Нацрту акционог плана за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације у Републици Србији, за период од 2014 - 2018. године, Канцеларија за људска и мањинска права организовала је округли сто у Новом Саду, 9. априла 2014. године у Скупштини АП Војводина. Главни експерти на изради Акционог плана представили су Нацрт документа, на који су позвани учесници давали своје коментаре и сугестије. Округли сто у Београду отворила је директорка Канцеларије за људска и мањинска права Сузана Пауновић 10. априла у Палати Србија. У уводном делу јавне расправе учесницима су се обратили Тања Мишчевић, шефица преговарачког тима Србије са ЕУ, Лука Бјанкони, шеф политичког сектора Делегације ЕУ у Србији, Гордана Стаменић, државна секретарка у Министарству правде и државне управе Невена Петрушић, повереница за заштиту равноправности и Paula Thiede, заменица шефа Мисије ОЕБС у Србији.

У четвртак 17. априла 2014. године у Палати Србија, у оквиру програма јавних расправа, одржан је округли сто о сегменту Нацрта акционог плана за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације у Републици Србији, посвећен унапређењу положаја националних мањина.

4.9. Додела сертификата – свечано затварање Програма стажирања

Канцеларија за људска и мањинска права је 29. априла у Палати Србија организовала свечану доделу сертификата поводом завршетка четвртог циклуса „Програма стажирања за младе – припаднике мањина у државним институцијама у Србији“, који се четврти пут успешно спровео уз подршку амбасада Велике Британије и Холандије у Београду, као и Шведске организације за међународни развој (СИДА) и Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС).

4.10. Посета радне групе УН за присилне нестанке

На званични позив Републике Србије, Радна група УН за присилне нестанке боравила је у радној посети Р. Србији у периоду од 19-26. јуна 2014. године.

У оквиру најављене посете чланови Радне групе састали су се са директорком Канцеларије за људска и мањинска права Сузаном Пауновић, у петак 20. јуна 2014. године у просторијама Палате Србија.

Радна група УН за присилне нестанке је једна од првих специјалних процедура у области људских права успостављених у УН. Основана је 1980. године од стране тадашње Комисије за људска права када јој је мандат продужаван на годину дана, од 1992 мандат се продужава сваке три године (последњи пут резолуцијом Савета за људска права усвојеном 2011. године).

4.11. Радни састанак са представницима Министарства просвете, науке и технолошког развоја и националних савета

Канцеларија за људска и мањинска права организовала је 8. јула 2014. године у Палати „Србија“ радни састанак са представницима Министарства просвете, науке и технолошког развоја и националних савета националних мањина у циљу наставка континуираног дијалога државних органа са представницима мањина о свим отвореним темама у вези са остваривањем права националних мањина у области образовања.

4.12. Конференција о реализацији пројекта „Социјална заштита и превенција трговине људима“

29. септембра 2014. године у Палати „Србија“ у Београду одржана је Конференција о реализацији регионалног пројекта „Социјална заштита и превенција трговине људима“, коју је организовала Канцеларија за људска и мањинска права Владе Републике Србије у сарадњи са Немачком организацијом за међународну сарадњу (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH – GIZ).

Циљ конференције био је да се обезбеди размена искустава и умрежавање између локалних актера, као неопходног предуслова за јачање локалних капацитета у успостављању одрживих превентивних услуга против трговине људима.

4.13. УО пројекта – „Овде смо заједно-Европска подршка за инклузију Рома“

17. октобра у Палати Србија у организацији Канцеларије за људска и мањинска права, а у сарадњи са Мисијом ОЕБС-а у Србији одржан је четврти Управни одбор пројекта „Овде смо заједно-Европска подршка за инклузију Рома“.

Пројекат „Овде смо заједно-Европска подршка за инклузију Рома“ је двогодишња иницијатива коју спроводи Мисија ОЕБС-а у Србији у координацији са Канцеларијом за људска и мањинска права, а уз финансијску подршку Европске уније.

Овим пројектом обезбеђује се подршка институцијама Републике Србије у побољшању положаја Рома у областима приступа основним правима, грађанском учешћу, тржишту рада, образовању, здравству, социјалној заштити, адекватном становању и стварању одрживих радних места кроз техничку помоћ остваривању пројектног предлога за социјални развој Владе Републике Србије.

4.14. Радионица о политикама укључивања Рома и Ромкиња

27. октобра у Клубу посланика, Канцеларија за људска и мањинска права и Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва Владе Републике Србије уз подршку **Инструмента за техничку помоћ и размену информација (TAIEX) Европске комисије** организовала је Радионицу о политикама укључивања Рома и Ромкиња. Скуп је био усредсређен на процес израде, усвајања и спровођења стратегија укључивања Рома и Ромкиња у државама чланицама Европске уније уз навођење примера добре праксе у спровођењу и изазова. Циљ планираних дискусија огледала се у пружању помоћи Републици Србији у припреми нове стратегије укључивања Рома и Ромкиња, која треба да се односи на период од 2015. године.

4.15. Улога и значај сарадње организација цивилног друштва и локалних самоуправа у спровођењу политика намењених Ромима и Ромкињама

Канцеларија за људска и мањинска права у сарадњи са Мисијом ОЕБС-а у Србији, у оквиру пројекта „Овде смо заједно – Европска подршка за инклузију Рома“ који се финансира из средстава Европске уније, 19. новембра 2014. године у Клубу посланика организовала је конференцију на тему „Улога и значај сарадње организација цивилног друштва и локалних самоуправа у спровођењу политика намењених Ромима и Ромкињама“.

4.16. Регионална конференција "Међуресорна сарадња и кривично гоњење злочина из мржње у југоисточној Европи"

Канцеларија за људска и мањинска права, Мисија ОЕБС у Србији и ОЕБС Канцеларија за демократске институције и људска права (ОДИХР) организовали су 3.децембра у Палати Србија Регионалну конференцију „Међуресорна сарадња и кривично гоњење злочина из мржње у Југоисточној Европи“. Конференција је организована са циљем да се надлежним државним органима и Националним контакт-особама за борбу против злочина из мржње пружи могућност да деле искуства, примере добре праксе, као и ефикасне примене законодавних решења у ефикасној борби против злочина из мржње.

4.17. Конференција Млади Роми и Синти: активизам, учешће, безбедност

8. децембра у хотелу Фалкенстеинер Канцеларија за људска и мањинска права у сарадњи са Министарством омладине и спорта и ОЕБС/ОДИХР-ом, организовала је конференцију Млади Роми и Синти: активизам, учешће, безбедност.

Током дводневне конференције у Београду млади представници Рома и Синта из земаља чланица ОЕБС-а разменили су искуства на теме: оснаживање и социјална инклузија кроз омладински активизам, учешће младих у политици и демократским процесима и безбедност Рома и Синта.